

19.8.2016

Kaupunginjohtaja

Valtiovarainministeriö
Lahti Ilkka
PL 28 (Snellmaninkatu 1 A)
00023 VALTIONEUVOSTO

133 §**Lausunto valtiovarainministeriölle tulotietojärjestelmästä annettavasta laista**

HEL 2016-008201 T 03 00 00

Päätös

Helsingin kaupunki antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee tulotietojärjestelmästä annettavaa lakia ja eräiden muiden lakien muuttamista.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki tulotietojärjestelmästä. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi useita lähinnä teknisluontoisia muutoksia muihin lakeihin. Tulotietojärjestelmä muodostuisi tulorekisteristä ja siihen liittyvistä sähköisistä palveluista. Tulorekisteri tulisi sisältämään luonnollisten henkilöiden palkka-, eläke- ja muut etuustulot sekä niihin liittyvät tiedot reaaliaikaisesti työnantajan tai muun suorituksen maksajan ilmoittamina. Ehdotuksessa ei säädettäisi suorituksen maksajan tiedonantovelvollisuudesta, vaan siitä säädettäisiin muualla laissa. Pakollisten tietojen sisältö vastaisi pääosin niitä tietoja, jotka suorituksen maksaja on velvollinen antamaan Verohallinnolle, eläkelaitokselle, tapaturmavakuutusyhtiölle ja työttömyysvakuutusrahastolle vuosittaisina niin sanottuina vuosi-ilmoitustietoina. Tulorekisterin tietoja välitettäisiin ainoastaan niille viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitaville tahoille, jotka lueteltaisiin laissa. Tiedot olisivat tulorekisteriyksikössä salassa pidettäviä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Tulotietojärjestelmästä annettua lakia sovellettaisiin palkkatulojen osalta vuoden 2019 alusta ja etuustulojen osalta 2020 alusta. Vuoden 2019 alusta tulorekisterin tietoja käyttäisivät Verohallinto, eläkelaitokset, Kansaneläkelaitos sekä Työttömyysvakuutusrahasto. Muut tahot ryhtyisivät käyttämään tulorekisterin tietoja vuoden 2020 alusta.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on yritysten ja muiden suoritusten maksajien hallinnollisen taakan keventäminen. Suorituksen maksaja voisi ilmoittaa tulorekisteriin tallennettavan tiedon yhteen kertaan kaik-

Kaupunginjohtaja

19.8.2016

kien tiedon käyttäjien käyttöön. Esityksen tavoitteena on myös tulorekisteriin tallennettavien tietojen reaaliaikainen hyödynnettävyys laissa mainittujen viranomaisten tai muiden tietoa käyttävien toiminnoissa. Lisäksi esityksen tavoitteena on harmaan talouden torjunta. Tulorekisteri estää käytännössä eri tulotietojen ilmoittamisen eri viranomaisille ja julkista tehtävää hoitaville tahoille.

Esitystä on pidettävä kannatettavana niin hallinnollisen taakan keventämisen, tiedonsaannin tehostamisen kuin harmaan talouden torjunnan kannalta. Lisäksi tulotietojärjestelmä parhaimmillaan yksinkertaistaa viranomaisten käyttämiä teknisiä ratkaisuja sekä selkeyttää tietoteknisiä käytäntöjä.

Tulorekisteriin esitetään tallennettavaksi vapaaehtoisina tietoina sellaiset käyttäjien toimeenpanemiin lakisääteisiin etuuksiin tai asiakasmaksuihin vaikuttavat välttämättömät tiedot, jotka eivät sisälly 7 §:n mukaisiin pakollisiin tietoihin. Kunnat tulevat käyttämään tulorekisterin tietoja erityisesti asiakasmaksujen suuruuden määrittämiseen. Kokonaisuudessaan tulorekisteri on merkittävä edistysaskel asiakasmaksujen täytäntöönpanossa. Tulorekisterin tietojen ilmoittaminen tapahtuu reaaliaikaisesti eli pääsäännön mukaan viiden päivän kuluessa suorituksen maksamisesta ja tämä lisää selvästi tiedon luotettavuutta ja oikeellisuutta. Tulorekisterin tietosisältö on kuitenkin merkittävästi suppeampi kuin mitä Kansallinen tulorekisteri -hankkeen alussa kartoitettiin. Ehdotettu malli ei tule tehostamaan kunnan tiedonsaantia niin paljoa kuin alustavissa suunnitelmissa oli. Asiakasmaksujen suuruuden määrittäviä tietoja tullaan jatkossakin kysymään myös suoraan asiakkaalta, mikä tarkoittaa sitä, että asiakasmaksuihin liittyy vastaisuudessakin tietty määrä hallinnollista työtä.

Lakiteknisesti on pidettävä hyvänä ratkaisuna, että tulotietojärjestelmästä annetussa laissa ei ole säädetty erikseen viranomaisten tiedonsaantioikeuksista. Laissa ei esitetä erillistä säännöstä virheellisen tiedon korjaamisesta eikä siihen liittyvistä aikarajoista. Olisi selkeämpää, että laissa olisi säännös siitä määräajasta, jonka puitteissa suorituksen maksajan on oikaistava havaitsemansa virheellinen tieto tulorekisteriin.

Esitysluonnoksessa ei ole huomioitu kaikkia ympärillä tapahtuvia muutoksia kuten sote-uudistus ja tietosuoja-asetus, joihin kansallista tulorekisteriä koskeva hanke joutuu sopeutumaan. Esimerkiksi laissa olevassa tyhjentävässä listassa niistä tahoista, joille kansallisesta tulorekisteristä välitetään tietoa, ei ole mainittuna maakuntaa lainkaan. Esitysluonnoksessa on useissa kohdin viitattu henkilötietolakiin, vaikka EU-tietosuoja-asetus on jo annettu ja sen sisältö on tiedossa. Tietosuoja-asetus tulee voimaan siirtymäajan jälkeen toukokuussa 2018, aikaisemmin kuin tulorekisterijärjestelmä otetaan käyttöön.

19.8.2016

Kaupunginjohtaja

Esitysluonnoksessa esitetään, että tulorekisteriin tallennetut tiedot on poistettava viimeistään 10 vuoden kuluttua tiedon tallentamisvuotta seuraavan vuoden alusta. Kymmenen vuoden säilytysaikaa on perusteltu sillä, että kirjanpitovelvollisen on säilytettävä mainitun lain mukaisia suorituksia koskeva palkkakirjanpitoensa kymmenen vuotta tilikauden päättymisestä. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1.e) -kohdan mukaan henkilötiedot on säilytettävissä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoituksen toteuttamista varten. Säilytysaika olisikin määriteltävä tiedon käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Kymmenen vuoden säilytysaika vaikuttaa ylimitoitettulta.

Esitysluonnoksessa käytetään henkilötietolain mukaista käsitettä arkaluontoinen tieto. Henkilötietolain sijasta tulisi viitata tietosuoja-asetukseen. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelystä ja 10 artiklassa rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä.

Esitysluonnoksen sivulla 59 todetaan, että toimenpide, jolla Tulorekisteriyritys on vastaanottanut, tallentanut tai välittänyt tässä laissa tarkoitettua tietoa, ei kuitenkaan ole hallintolainkäyttölain 5 §:ssä tarkoitettu valituskelpoinen päätös tai toimenpide. Tällä perusteella suorituksen maksaja, suorituksen saaja tai tiedon käyttäjä ei voisi valittaa siitä, että Tulorekisteriyritys on vastaanottanut tai jättänyt vastaanottamatta sille annetun tiedon. Esitysluonnoksessa ei ole huomioitu, että rekisteröidyllä on tietosuoja-asetuksen 77 artiklan mukaisesti oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan tätä asetusta.

Yhteenvedon on todettava, että esitys on kannatettava, mutta lain valmistelussa tulisi vielä ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan sote-uudistuksen ja tietosuoja-asetuksen tuomat muutokset, jotta lakia ei jouduttaisi heti sen säätämisen jälkeen muuttamaan.

Päätöksen perustelut

Valtiovarainministeriö on 11.7.2016 pyytänyt Helsingin kaupungilta ja lukuisilta muilta tahoilta lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Lausuntoa pyydettiin 25.8.2016 mennessä.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveysviraston, taloushallintopalvelu-liikelaitoksen ja kaupunginkanslian henkilöstöosaston kanssa.

Lisätiedot

Sari-Anna Pennanen, johtava kaupunginasiainneuvottaja, puhelin: 310 36179

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro
FI02012566

19.8.2016

Kaupunginjohtaja

sari-anna.pennanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtiovarainministeriö, Lausuntopyyntö HE-luonnos laiksi tulotietojärjestelmästä
- 2 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Valtiovarainministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 22.8.2016.

MUUTOKSENHAKUOHJEET

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 91 §